

ÇOCUK İSTİSMARININ MEDYADA YER ALMA BİÇİMİNİN RUHSAL ETKİLERİ

Doç. Dr. Nusret Soylu

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi

Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD

Öğretim Üyesi

İKİ UÇTA, İKİ OLGU

- A, 8 yaşında kız çocuğu, "okula gitmek istememe" şikayet ile getirildi. Yapılan değerlendirmede yaklaşık 1 yıldır okula gitme konusunda isteksiz olduğu, okul saatinde karın ağrılarının olduğu belirtildi. Görüşmede A'nın anneye birkaç defa "öğretmeninin kendisini dudağından öptüğünü, kucağına oturttüğünü" söylediği ancak annenin "kızım sen yanlış anlamışsındır, hiç öğretmen öyle şey yapar mı" diyerek geçiştirdiği öğrenildi. Değerlendirme sonunda A'nın 2. sınıftan itibaren öğretmen tarafından cinsel istismara uğradığı, mevcut okul reddinin bu nedenle olduğu saptandı ve adli bildirimde bulunuldu. Adli bildirim sonrası yapılan kovuşturma ve soruşturma sonucunda A'nın teyzesinin kızı dahil aynı sınıftaki 6 kız çocuğunun da cinsel istismara uğramış olduğu saptandı. Bu çocuklarında yapılan değerlendirmesinde 2 çocuğun ebeveynlerine farklı şekillerde cinsel istismara uğradıklarını ifade ettikleri saptandı.

İKİ UÇTA, İKİ OLGU

- B, 9 yaşında kız çocuğu. Anne tarafından abisinin cinsel istismarına uğramış olma şüphesi ile kliniğimize getirildi. Anneden alınan öyküde 12 yaşındaki abinin sık sık kanepede uzanırken B'ye arkadan sarıldığını, sık sık bu yüzden kendisini uyardığını, son olarak dün dışardan eve girdiğinde B'nin çocuk odasından panikleyerek çıktığını, odaya girdiğinde abiyi tişörtünü giyerken bulduğunu, yerlerin ıslak olduğunu, ne yaptıklarını sorduğunda ikisinin de kaygılanarak "hiçbir şey dediğini" ifade etti. Görüşmede annenin çok kaygılı olduğu, sık sık ağladığı gözlemlendi. B ile yapılan ilk görüşmede cinsel istismara ait bir bulguya rastlanmadı. Ertesi gün abi ile birlikte yeniden görüşmeye çağrıldı. İkinci değerlendirmede annenin bahsettiği gün B'nin abi ile birbirlerine su sıçratma oyunu oynadıkları, annenin geldiğini duyduklarında kızar diye panikledikleri, abinin anne fark etmesin diye ıslak elbiselerini değiştirdiği öğrenildi.

ÇOCUK İSTİSMARI İLE MÜCADELE

1. Çocuğun istismara uğramasını önleyici çalışmalar
2. İstismara uğrayan olguların erken saptanması, adli bildirimlerinin yapılması ve istismarın tekrarlanmasının önlenmesi
3. İstismara uğrayan çocukların rehabilitasyonu

ÇOCUK İSTİSMARINDAN KORUNMADA MEDYA DİLİ

Çocuk istismarı ile ilgili mevcut medya dili farkındalık mı oluşturuyor yoksa, toplumu hipervijilan (aşırı tetikte olma) bir hale mi getiriyor?

TEHLİKE ALARMI NASIL ÇALIŞMALI?

ÇOCUK İSTİSMARINDAN KORUNMADA MEDYA DİLİ

SAĞLIKLI BİREYLER

BEN → Baş edebilirim
DIŞ DÜNYA → Güvenli
İNSANLAR → Güvenilir, Yardımsever
GELECEK → Makul ölçüde riskli

KAYGILI BİREYLER

BEN → Baş edemem
DIŞ DÜNYA → Tehlikeli
İNSANLAR → Güvensiz, İstismarcı
GELECEK → Yüksek riskli

KAYGIYI BESLEYEN MEDYA DİLİ

Felaketleştiren

Genelleyen

Etiketleyen

Olumlu şeyleri yok sayıp, olumsuzlukları büyüten
İstismarcıyı güçlü ve korkunç, mağduru zayıf ve
savunmasız gösteren

BİR DİL....

TRT ULUSLARARASI
ÇOCUK
MEDYA
KONFERANSI
2018

TRT INTERNATIONAL
CHILDREN'S
MEDIA
CONFERENCE
2018

İSTİSMARDAN KORUNMADA MEDYA DİLİ NASIL OLMALI

Korkutan değil bilgilendiren, baş edebilme becerisi ve tutumu kazandıran yayınlar

Şiddetin sıradanlaştırılmaması

Cinsel davranışların erken başlamasına ve riskli cinsel davranışlara neden olduğu bilinen cinsel içeriğe maruz kalmanın önlenmesi

Toplumsal cinsiyete ilişkin rollerin medyada eşitlikçi bir şekilde sunulması

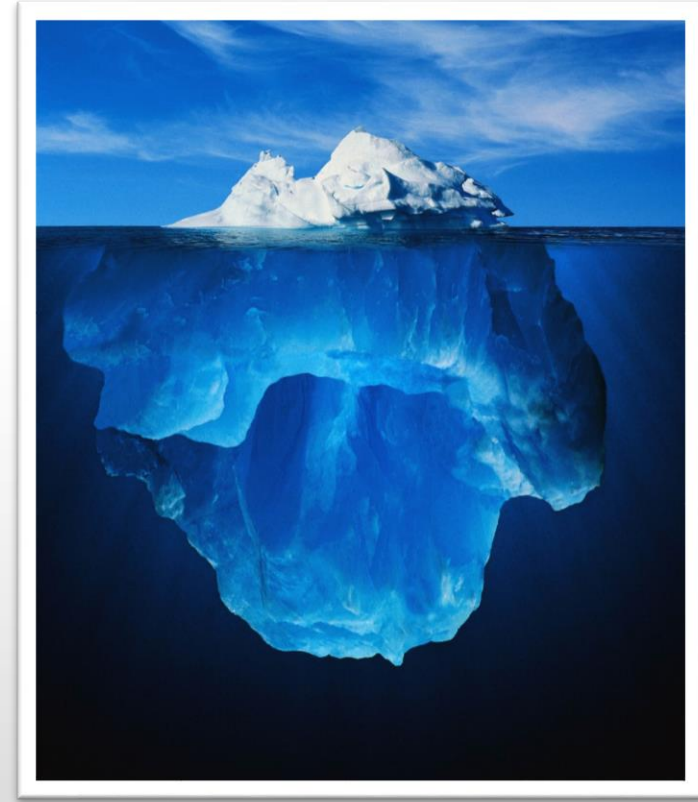
Mahremiyet eğitimini destekleyen yayınlar

İSTİSMARIN BİLDİRİMİ

Cinsel istismarların %85'i
gizli kalıyor

Sağlık çalışanları tarafından
tespit edilen ihmal ve
istismarların % 40-69'u
bildirilmiyor

İSTİSMARIN BİLDİRİMİNİ NE ENGELLİYOR

Mağdur çocuk;

Herkes duyar, adım çıkar
Ben suçlanacağım, oraya gitmemeliydim
Kimse bana inanmaz
Babam duyarsa istismarcıyı öldürür, hapse girer, ailem dağılır

Aile;

Çocuğumuzun adı çıkar, psikolojisi iyice bozulur
Hiçbir şeyi ispat edemeyiz,
Bildirsek ne olacak, sistem mağdurdan değil istismarcıdan yana
Çocuğumu koruyamadım, onu benden alırlar

Kamu personeli;

Bildirirsek kurumumuzun (okul, iş yeri, öğrenci yurdu, stk vb..) adı çıkar.

İSTİSMARIN BİLDİRİMİNİ ZORLAŞTIRAN MEDYA DİLİ

- Çocuk istismarı ile ilgili haberlerin mağdur çocuğun tanınacağı şekilde verilmesi
- Mağdur çocuğun / ebeveynlerin suçlandığı haber ve yorumlar
- Çocuk istismarı sonrası çatışma, kavga, cinayet, ailenin dağılması vb. haberler
- İstismarcıların korunduğuna, serbest bırakıldıklarına, cezasız kaldıklarına dair haberler
- Çocuk istismarının istismarcının etnik / ideolojik / siyasi vb. kimlikleri üzerinden ele alındığı haber ve yorumlar

MEDYA DİLİNİN İSTİSMARA UĞRAYAN ÇOCUKLARIN REHABİLİTASYON SÜRECİNE ETKİLERİ

- Medya çoğu zaman cinsel istismara uğrayan çocukların stigmatize (damgalanma) olmasına neden olmaktadır.
 - Sosyal medya paylaşımları
 - Haberlerde çocuğun tanınmasına yol açan bilgilerin (mozaiklenen resim, okul, yaşadığı yer vb.) verilmesi.
- Stigmatizasyon istismara uğrayan çocukların rehabilitasyon süreçlerini zorlaştırmaktadır;
 - Mağdur çocukta utanç, suçluluk gibi duygu ve düşüncelerin yoğun yaşanmasına
 - Mağdur ile çalışan profesyonellerin (ruh sağlığı çalışanları, sosyal çalışmacılar, adli birimler vb.) baskı altına alınmasına neden olmakta ve buda sağlıklı karar verebilmelerini güçleştirmektedir.
- İstismar mağdurlarının istismar ile ilgili haberlere maruz kalması yeniden yaşantılanma, yoğun kaygı gibi TSSB belirtileri için tetikleyici olmaktadır.

Teşekkürler / Thanks

